

Klasa VIII

Przypomnij sobie, jak wyglądała Polska w latach 1956-1980. Polecam obejrzeć sobie film: <https://gwo.pl/historia-na-ekranie-filmy-edukacyjne-od-gomulki-do-gierka-p4630>

Temat: Początki opozycji demokratycznej w Polsce

Proszę przeczytać poniższe teksty, a następnie wykonać polecenia:

Choć za rządów Gomułki i Gierka społeczeństwo miało znacznie więcej swobód niż w czasach stalinowskich, wolność słowa wciąż była ograniczona. Radio, telewizja, wszystkie kina, teatry i sale koncertowe należały do państwa, które decydowało o ich repertuarze. Każda książka podlegała cenzurze; jeśli cenzor uznał ją za nieprawomyślną*, nie ukazywała się drukiem. Pisarze mieli trzy możliwości: 1) pisać tak, jak życzyły sobie władze, 2) nie poruszać zakazanych tematów, 3) publikować teksty za granicą, często pod pseudonimem.

Wielu artystów wybrało życie na emigracji, gdzie mogli pisać i mówić to, co myśleli. Do najwybitniejszych należeli poeta **Czesław Miłosz**, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, oraz pisarz **Gustaw Herling-Grudziński**, który w powieści *Inny świat* opisał przerażający system sowieckich łagrów.

A jednak – mimo wszystkich ograniczeń – w PRL powstawały dzieła wybitne. Tworzyli je m.in. poeci **Zbigniew Herbert** i **Wisława Szymborska** (późniejsza laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury) oraz pisarze **Sławomir Mrozek** i **Tadeusz Konwicki**. Swoje filmy reżyserował m.in. **Andrzej Wajda** (np. *Popiół i diament*).

KSS KOR

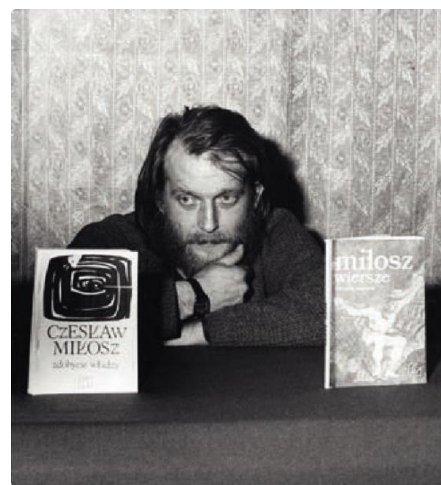
Po roku istnienia Komitet Obrony Robotników przekształcił się w **Komitet Samoobrony Społecznej KOR**, w skrócie **KSS KOR** (1977). Jego nadrzędnym celem było utworzenie społeczeństwa obywatelskiego niezależnego od władz.

Członkowie KSS KOR – ok. 35 osób – odrzucili wszelką przemoc. Działali jawnie (w ulotkach podawali swoje nazwiska i numery telefonów). Zachęcali ludzi do aktywności i organizowania się, tak by komunistyczna władza stopniowo traciła kontrolę nad społeczeństwem. W ramach swojej działalności m.in.:

1. Pomagali osobom prześladowanym za poglądy. Informowali też opinię publiczną na Zachodzie o przypadkach łamania praw człowieka w Polsce.

2. Wydawali kilka nielegalnych czasopism – tzw. **bibułę** – i prowadzili podziemne wydawnictwo o nazwie Niezależna Oficyna Wydawnicza NOWA. Publikowali w nim książki poza cenzurą, m.in. Tadeusza Konwickiego i Czesława Miłosza.

Sławomir Mrozek. W 1963 r. pisarz zdecydował się na emigrację; powrócił do Polski kilka lat po upadku komunizmu. Zdjęcie z 1958 r.

Mirosław Chojecki, założyciel Niezależnej Oficyny Wydawniczej NOWA, z wydrukowanymi nielegalnie książkami Czesława Miłosza. Zdjęcie z 1980 r.

3. Współtworzyli niezależne od władz organizacje, takie jak Wolne Związki Zawodowe oraz Uniwersytet Latający (organizował wykłady m.in. z historii, niezakłamaną przez komunistów).

KSS KOR stworzył przestrzeń wolności, w której ludzie poznawali prawdę, przestawali się bać i zaczęli działać solidarnie. W znacznej mierze dzięki garstce KOR-owców kolejny robotniczy protest przerodził się w wielomilionowy ruch społeczny, którego nie dało się łatwo stłumić.

■ Papież w Polsce

Za rządów Edwarda Gierka polepszyły się relacje między państwem a Kościołem katolickim. Władze zaniechały propagandy antykościelnej, chociaż prymas Wyszyński skrytykował zmiany w konstytucji i potępił represje wobec uczestników wydarzeń z czerwca 1976 r. Symbolem pojednania było wysłanie przez premiera Piotra Jaroszewicza bukietu 75 róż na 75. urodziny prymasa Wyszyńskiego.

Przełomowym momentem stało się wybranie na papieża kardynała **Karola Wojtyły 16 października 1978 r.** Przyjął on imię **Jan Paweł II**. Wybór Polaka na papieża wywołał entuzjazm polskich katolików i niepokój komunistów. Ostatecznie Edward Gierek zignorował protesty władz ZSRS i wyraził zgodę na pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski. W **czerwcu 1979 r.** papież spotkał się z wiernymi. Udział w spotkaniach wzięło ok. 6 mln osób. Mocno zabrzmiały słowa Jana Pawła II, które wypowiedział na ówczesnym placu Zwycięstwa w Warszawie: „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!”. Władze starały się studzić entuzjazm społeczeństwa towarzyszący pielgrzymce. W transmisjach telewizyjnych unikano pokazywania tłumów zebranych na spotkaniach z papieżem, a zamiast tego przedstawiano najczęściej tylko małe grupki wiernych, głównie osoby starsze i duchownych. Wysiłki te były jednak daremne, a oszustwa propagandy zauważalne.

Wspólne modlitwy z papieżem pozwoliły wielu Polakom zrozumieć, jak dużą potęgę wspólnie stanowią. Społeczeństwo po raz pierwszy poczuło swoją siłę.

POSTAĆ HISTORYCZNA

Jan Paweł II

1920–2005

Polski duchowny, arcybiskup metropolita krakowski, kardynał i 264. papież Kościoła rzymskokatolickiego, poeta i dramaturg. Urodził się w Wadowicach jako Karol Wojtyła. W 1938 r. rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. W czasie okupacji pracował jako gонец sklepowy, a także w kamieniołomach i fabryce. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1946 r. i podjął studia w Rzymie. W 1964 r. został metropolitą Krakowa. Brał udział w Soborze Watykańskim II. W 1967 r. został kardynałem, a 16 października 1978 r. wybrano go na papieża; przybrał imię Jan Paweł II. 13 maja 1981 r. został ciężko ranny w zamachu na placu św. Piotra w Rzymie. W czasie swojego pontyfikatu odbył ponad 100 podróży duszpasterskich, w tym 8 do Polski. W 2014 r. został uznany za świętego Kościoła katolickiego.

Polecenie 1.: Omów działalność Komitetu Obrony Robotników.

Polecenie 2.: Wymień skutki wybory Karola Wojtyły na papieża.

Pamiętaj !

Zdjęcie wykonanej przez Ciebie pracy prześlij lub poproś rodzica/opiekuna by przesłał do nauczyciela drogą elektroniczną: znajdziesz go na Messengerze lub na e-mail awsobota@gmail.com

Temat: Powstanie „Solidarności”

Zapoznaj się z tekstem w podręczniku na stronach 207-211 oraz nagraniem:

<https://www.youtube.com/watch?v=mVK0zS7hTgQ>

Na podstawie tych dwóch źródeł wykonaj polecenia w zeszycie:

Wyjaśnij, dlaczego doszło do strajku okupacyjnego w Stoczni Gdańskiej i kto stanął na czele MKS ?

Wymień 5 postulatów MKS ?

Wyjaśnij skrót NSZZ „Solidarność”.

Poniżej wyszczególniono to, co najważniejsze:

To, co najważniejsze	
Kultura w czasach Gomułki (1956–1970) i Gierki (1970–1980)	1. Miała być narzędziem ideologii; wolność słowa była poważnie ograniczona. 2. Mimo to w PRL powstawały wybitne dzieła, m.in. poezja Zbigniewa Herberta i Wisławy Szymborskiej oraz filmy Andrzeja Wajdy. 3. Na emigracji tworzyli poeta Czesław Miłosz i pisarz Gustaw Herling-Grudziński.
Wybór arcybiskupa krakowskiego Karola Wojtyły na papieża (1978)	1. Przyjął imię: Jan Paweł II. 2. W 1979 r. przybył z pielgrzymką do Polski.
Komitet Samoobrony Społecznej KOR	Powstał z przekształconego Komitetu Obrony Robotników. Prowadził działalność bez przemocy: 1. Pomagał osobom prześladowanym za poglądy. 2. Wydawał nielegalne czasopisma i książki. 3. Współtworzył organizacje niezależne od władz.
Sierpień 1980	1. 14 sierpnia robotnicy Stoczni Gdańskiej im. Lenina rozpoczęli strajk. Wkrótce zastrajkowały kolejne zakłady pracy Wybrzeża, a potem innych miast Polski. 2. W Gdańsku robotnicy ogłosili 21 postulatów. Żądali przede wszystkim wolnych związków zawodowych, prawa do strajku oraz wolności słowa. 3. Władze PRL zgodziły się na wszystkie postulaty strajkujących i podpisały z nimi porozumienia sierpniowe (w Gdańsku 31 sierpnia).
Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” – założony przez przywódców sierpniowych strajków (1980). Przewodniczący: Lech Wałęsa.	1. Był także ruchem społeczno-politycznym o ogromnym poparciu społecznym (ok. 9,5 miliona członków). 2. W swoim programie domagał się demokratycznych samorządów, niezależnych sądów i wolności słowa.
W 1980 r. generał Wojciech Jaruzelski rozpoczął przygotowania do wprowadzenia w Polsce stanu wojennego.	

Pamiętaj !

Zdjęcie wykonanej pracy prześlij do nauczyciela drogą elektroniczną: znajdziesz go na Messengerze lub na e-mail awsobota@gmail.com

Powodzenia !